

21.6.2023

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Mannerheiminkatu 20 K
06100 Porvoo

Ruoka-aputoiminta ja valtionavustuksen hakeminen

Sosiaali- ja terveysministeriö on avannut valtionavustushaun ruoka-aputoiminnan järjestämisen kustannuksiin. Avustus on tarkoitettu ensi sijassa vapaaehtoistoimijoiden ruoka-aputoiminnan järjestämisestä aiheutuviin, välittömiin kustannuksiin. Avustuksen hakuaika on 2.4. – 31.8.2023 klo 16.15. Avustusten käyttöaika päättyy 31.12.2024. Itä-Uudenmaan osuus valtionavustuksesta olisi 32 731 € (tai mahdollisesti enemmän, jos kaikki alueet eivät hae avustusta).

Valtionavustuskokonaisuudessa voi toimia hakijana kunta, maakuntaliitto tai hyvinvointialue. Ruoka-apu ei ole lakisääteisesti kuntaa tai hyvinvointialuetta velvoittava, vaan se perustuu vapaaehtoisuuteen. Ruoka-avusta on kuitenkin tullut rakenteellinen osa järjestelmää, erityisesti sosiaalityön työkaluna sekä kaupan ja logistiikan kannalta. Ruoka-avun tarve ja merkitys on lisääntynyt eikä tätä tukea ihmisten arjessa tule jättää huomioimatta ja vaarantaa sen jatkumoa. Toiminta on vaarassa kokonaan loppua, jollei sille löydy tarvittavaa rahoitusta.

Porvoon kaupungin toimesta on asiaa kartoitettu ja osallistuttu eri tahojen järjestämiin aiheeseen liittyviin info- ja keskustelutilaisuuksiin. Suomessa ei ole yhtenäistä menettelyä tämän valtionavustuksen haun osalta. Alla tilanne 12.6.2023:

- Keski-Suomessa hakee hyvinvointialue
- Pohjois-Pohjanmaalta hakee hyvinvointialue
- Pohjois-Karjalassa hakee hyvinvointialue
- Pohjois-Savossa hakee hyvinvointialue
- Kanta-Hämeessäkin hakee hyvinvointialue.
- Etelä-Savossa hakee hyvinvointialue
- Päijät-Hämeessä tilanne vielä auki
- Kymenlaaksossa tilanne on vielä auki
- Etelä-Karjalassa tilanne vielä auki
- Länsi-Uudellamaalla tilanne vielä auki.
- Satakunnassa keskustelua vielä käydään, mutta todennäköisesti Porin kaupunki
- Keski-Uusimaalla keskustelua vielä käydään, mutta todennäköisesti Tuusula
- Varsinais-Suomessa Turun kaupunki toimii hakijana

Itä-Uudenmaan kuntajohdon kesken on keskusteltu STM:n kirjeen perusteella ruoka-avusta ja valtionavustuksen hakemisesta siihen tarkoitukseen. Porvoon kaupunki on myös käynyt neuvotteluja erikseen aiheen tiimoilta sekä ruoka-aputoimintaa alueella koordinoivan Samaria ry:n että Porvoon suomalaisen seurakunnan kanssa. Kuntien tietoon on myös tuotu hyvinvointialueen alustava linjaus, ettei hyvinvointialue olisi halukas toimimaan valtionavustuksen hakijatahona.

21.6.2023

Itä-Uudenmaan kunnissa on tunnistettu riski, että heikommassa asemassa olevien ruoka-avun saaminen voi huonoimmassa tapauksessa jäädä alisteiksi hallinnon epätarkoituksenmukaiselle järjestelylle. Ruoka-avussa on kuntien näkökulmasta kyse pitkälti sote-palveluista, sosiaaliturvan riittämättömyydestä eikä näiltä osin nähdä loogisena, että kuntien tulisi ensisijaisesti toimia sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan ko. valtionavustuksen haun vastuutahona. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kehikkoa ei nähdä kuntien vastuun osalta riittävänä perusteena, koska sen alle voidaan teoriassa asettaa miltei kaikki yhteiskunnassa vaikuttavat asiat ja kuntien operatiivinen sosiaalipoliittinen osaaminen on pääsääntöisesti siirtynyt hyvinvointialueelle. Lisähuomiona todettakoon, että sama hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu on myös hyvinvointialueilla omassa toiminnassaan.

Itä-Uudenmaan kuntajohtajien kokouksessa (12.6.2023) sovitun mukaisesti esitämme, että Itä-Uudenmaan hyvinvointialue ottaa usean muun hyvinvointialueen tavoin STM:n ruoka-avun valtionavustushaun ja tehtävän hoitaakseen. Näin erittäin tarpeellinen toiminta jatkuisi keskeytyksettä alueella. Hyvinvointialueen toimiminen ruoka-avun valtionavustuksen hakijatahona Itä-Uudellamaalla olisi luontevaa erityisesti laajemman alueyhteistyön ja aikuissosiaalityön näkökulmista. Alueen kunnat voivat omalta osaltaan tukea ruoka-apuun liittyviä toimintoja mahdollisuuksiensa mukaan.

Tuoreessa hallitusohjelmassa osoitetaan myös pysyvää rahoitusta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistamiseksi järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävään ruoka-apytyöhön. Kyseinen kirjaus on kohdassa 2.1. Kiirehdyttävät toimet sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden parantamiseksi / Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden vahvistaminen. Kohdassa 2.4 Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistaminen/ Muu palveluiden kehittäminen on kirjaus, että hallitus vakinaistaa ruoka-avun rahoituksen kaikkein vähävaraisempien auttamiseksi ja avun pitkäjänteisen kehittämisen turvaamiseksi kotimaisten seurakuntien ja järjestöjen kautta.

Porvoossa 21.6.2023

Itä-Uudenmaan kuntajohtajat

Jukka-Pekka Ujula, Porvoo
 Mikael Grannas, Sipoo
 Jan D. Oker-Blom, Loviisa
 Tuija Saloranta, Askola
 Jarkko Sorvanto, Lapinjärvi
 Katarina Helander, Pukkila
 Esa Ukkola, Myrskylä